

Esimerkkejä kommunikaatio-opetuksen hakemisesta

Esimerkki 1: Lapsi 3 v., käyttää viittomia puheen tuottamisen tukena

- Perhe hallitsee viittomia paremmin, mutta päiväkodin henkilöstö ei osaa viittoa.
- Vammaisneuvolan puheterapeutti teki suosituksen kommunikaatio-opetuksesta. Opetusta suositeltiin annettavaksi 30 x 45 min. Suositus kirjoitettiin lapsen nimellä, mutta opetus oli tarkoitettu lähi-ihmisille.
- Perhe toimitti suosituksen vammaispalvelun sosiaalityöntekijälle, joka teki myöntävän päätöksen opetuksesta vammaispalvelulain mukaisena sopeutumisvalmennuksena.
- Sosiaalityöntekijä toimitti päätöksen kommunikaatio-opetusta välittävään keskukseseen, joka etsi sopivan opettajan kilpailutetuista kommunikaatio-opettajista.
- Opettajaksi tuli viittomakielen tulkki
- Opetusta annettiin vanhemmille ja osalle tunneista osallistui myös päiväkodin henkilökuntaa.
- Opetuksessa opeteltiin viittomia ja annettiin ideoita viittomien käyttöön arjessa.
- Lapsella oli kuntouttava puheterapeutti. Puheterapiassa keskityttiin puhemotoriikan sekä kielellisten taitojen kuntouttamiseen sekä keskustelutilanteissa tarvittavien taitojen oppimiseen.

Esimerkki 2: Koululainen 7 v., käyttää viittomia ja kommunikointikansiota

- Perhe sai ohjausta kansion käyttöön apuvälinearvioinnin yhteydessä Tikoteekissa, mutta tarvitsi edelleen tukea sekä viittomien että kansion käyttöön.
- Arvioinnista vastaava puheterapeutti teki suosituksen kommunikaatio-opetuksesta, jossa harjoitellaan kansion käyttöä ja viittomia. Suositus kirjoitettiin lapsen nimellä, mutta opetusta annettiin lähi-ihmisille (perheelle). Lapsi osallistui joskus pieniä hetkiä opetukseen.
- Opetusta suositeltiin annettavaksi viittomaopetuksena 25 x 45 min ja kansion käytön opetuksena 25 x 45 min.
- Perhe toimitti suosituksen vammaispalvelun sosiaalityöntekijälle, joka teki myöntävän päätöksen opetuksesta ja välitti päätöksen kommunikaatio-opetusta välittävään keskukseseen
- Opettajaksi välityskeskus valitsi molemmat kommunikointikeinot hallitsevan puhevammaisten tulkin.
- Opetuksessa harjoiteltiin kansion käyttöä (kansion rakenne, sisältö, kuvien löytäminen, lauseiden muodostaminen, omien asioiden kertominen) ja viittomia (yksittäiset viittomat, ideoita viittomien käytöstä arjessa).
- Lapsella oli myös kuntouttava puheterapeutti. Puheterapiassa lapsi opetteli viestimään mahdollisimman itsenäisesti ja oma-aloitteisesti puhuen, viittojen ja kansion tuella. Puheterapiaan kuului myös ohjauksikäyntejä lähi-ihmisille. Terapeutti ohjasi vanhempia ja koulun henkilökuntaa siinä, millä tavalla ja miksi viittomia ja kansiota käytetään juuri tämän lapsen kielenkehitys ja tarpeet huomioiden.

Esimerkki 3: Liikuntavammainen nuori 17 v., käyttää kommunikointikansiota ja laajaa tietokonepohjaista kommunikointiohjelmaa

- Perhe sai ohjausta kansion ja kommunikointiohjelman käyttöön apuvälinearvioinnin yhteydessä. Perhe tarvitsi kuitenkin lisäharjoitusta vaativien apuvälineiden käyttöön, jotta he voivat tukea nuorta apuvälineiden käytössä arjen tilanteissa. Tämän vuoksi suositeltiin kommunikaatio-opetusta 30 x 45 min.
- Kommunikoinnin apuvälinearvioinnin toteuttanut tiimi teki suosituksen kommunikointiohjelman käytön harjoittelusta kommunikaatio-opetuksena.
- Opetus toteutettiin kommunikointiohjelman osalta ryhmämuotoisena perheenjäsenille ja perheen toiveesta myös opettajalle ja avustajalle. Opetusta jatkettiin tämän jälkeen kotona perheen kanssa. Tässä yhteydessä harjoiteltiin myös kansion käyttöä.
- Lisäksi nuorella oli kuntouttava puheterapeutti, joka tuki nuorella käyttämään kansiota ja ohjelmaa oma-aloitteisesti ja mahdollisimman itsenäisesti. Ohjelmaa käytettiin myös kielellisten taitojen tukemiseen.

Esimerkki 4: 55 -vuotias, vaikea afasia, käyttää kommunikoinnin apuvälinearvioinnissa hänelle yksilöllisesti rakennettua kommunikointiohjelmaa

- Puoliso ja tyttäret saivat opetusta ohjelman käyttöön arvioinnin yhteydessä, mutta vaativan teknisen apuvälineen käyttö edellyttää vielä lisäopetusta.
- Apuvälinearvioinnista vastaavan yksikön puheterapeutti teki suosituksen kommunikaatio-opetuksesta kommunikointiohjelman käytön harjoitteluun.
- Opetuksen toteuttajaksi välityskeskus valitsi kommunikointiohjelmien ohjaukseen perehtyneen henkilön.
- Opetusta myönnettiin 10 x 45 min.
- Opetus toteutettiin kotona puolisolalle ja tyttärille, myös asiakas osallistui opetukseen oman jaksamisensa mukaan.
- Asiakkaalle suositeltiin myös puheterapiaa, mutta terapeuttia ei löytynyt.

Esimerkki 5: 22 v, kehitysvamma, vaikea puhevamma, viestii asioita tukiviittomilla, sanahahmoilla ja laajalla kommunikointikansiolla.

- Asiakkaalla on laaja kommunikointikansio. Kansion tuella hänen mahdollisuutensa ilmaista asioita ovat monipuolistuneet. Hän voi keskustella ihmisten kanssa, jotka eivät viito (esim. osa kavereista ja asuntolan henkilökunnasta).
- Kommunikointikansio on opettelua vaativa, uusi tapa kommunikoida, joten sekä asiakas että lähi-ihmiset tarvitsevat uuden järjestelmän omaksumiseen pitkäkestoista tukea.
- Kommunikoinnin apuvälinearvioinnin toteuttanut tiimi Tikoteekista teki suosituksen kommunikaatio-opetuksesta lähi-ihmisille (20 x 45 min) ja puheterapiasta asiakkaalle (20 x 60 minuuttia).
- Kommunikaatio-opetusta toteuttamaan välityskeskus valitsi laajan kommunikointikansion käytön toimintaperiaatteet tuntevan puhevammaisten tulkin.
- Kommunikaatio-opetuksen tarkoituksena on, että lähi-ihmiset tuntisivat kansion rakenteen ja sisällön niin hyvin että he voivat arjen kommunikaatiotilanteissa käyttää kansiota oman puheensa rinnalla eli mallittaa kansion käyttöä. Kommunikaatio-opetuksessa painottui kansion rakenteen ja sisällön yleisten periaatteiden opettelu sekä harjoitukset, jotka tehtiin yhdessä muiden lähi-ihmisten kanssa. (mm. avainsanojen etsiminen kansiosta ja myöhemmin lauseiden rakentaminen kansiolla).
- Kommunikaatio-opetuksessa lähi-ihmiset käyttivät harjoituskansiona asiakkaan omaa yksilöllisesti päivitettyä kansiota sekä muuta materiaalia.
- Kommunikaatio-opetus toteutettiin asiakkaan vanhempien kotona ja ryhmäkodissa.
- Tikoteekin tekemän suosituksen perusteella perhe haki Kelalta puheterapiaa. Puheterapiassa asiakas harjoitteli, miten kansion tuella täydennetään ja tarkennetaan omaa ilmaisua. Lisäksi opeteltiin keskustelun strategioita mm. miten toimia jos kumppani ei ymmärrä (korjaavat kysymykset, tarkennukset) tai miten toimia siirryttäessä kommunikointikeinosta toiseen kesken keskustelun (esim. viittomista kansiioon).
- Puheterapiaan kuului myös lähi-ihmisten ohjausta siitä, millä tavalla ja missä tahdissa kommunikointikansiota käytetään juuri tämän asiakkaan kanssa erilaisissa arjen tilanteissa. Huomioitavia asioita olivat mm. oma-aloitteisen ja itsenäisen kommunikaation tukeminen uusissa toimintaympäristöissä uusien ihmisten kanssa sekä keskittymiseen, motivaation ylläpitämiseen ja kielen kehityksen rajoituksiin liittyvät haasteet. Kela ei myönnä aikuisten asiakkaiden lähi-ihmisille erillisiä ohjauskäyntejä, joten ohjaus tehtiin osana puheterapiaa.
- Puheterapeutti ja kommunikaatio-opetusta antavat henkilö tekivät yhteistyötä ja olivat myös yhteydessä kansion luovuttaneeseen tahoon.